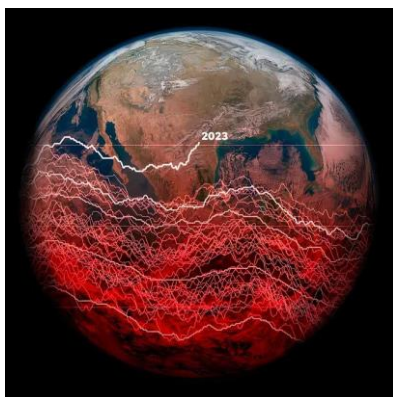

De mens als grens – ADDENDUM III

Bart Flos

DE MENS ALS GRENS

Addendum III

**Het grote probleem:
overconsumptie**

Het grote probleem: overconsumptie

Het grote probleem: overconsumptie

Bart Flos

**DE
MENS
ALS
GRENS**

ADDENDUM III

***Het grote probleem:
overconsumptie***

Van Bart Flos verschenen eerder:

*Het anti-klaagboek – Het anti-sleurboek – Het perfecte project
De kenniskermis – Vooruitkijken voor gevorderden*

De mens als grens ('Our Inner Limits')

The Anti-Complain Book – The Perfect Project

De hoogvolwassen organisatie – De klimaatconfrontatie

De zelfmoordsoort – The Suicide Kind

As addenda to 'De mens als grens':

Addendum I – Het begin van het einde: onwetendheid

Addendum II – De frontale confrontatie: klimaatverandering

Addendum III – Het grote probleem: overconsumptie

Addendum IV – Het laatste taboe: ineenstorting

As addenda to 'Our Inner Limits':

Addendum V – The Beginning of The End: Ignorance

Addendum VI – De Frontal Confrontation: Climate Change

Addendum VII – The Big Problem: Overconsumption

Addendum VIII – The Final Taboo: Collapse

Addendum IX – The Next Step: Collapse Awareness

Addendum X – The Last Resort: Collapse Acceptance

Addendum XI – The Tough Choice: Collapse Resilience

Het grote probleem: overconsumptie

Zelfkennis is de eerste stap naar volwassenheid.

Jane Austen

*De beschaving begint met orde, groeit met vrijheid en sterft
met chaos.*

Will Durant

*We mogen alleen op deze planeet leven zolang we de hele
natuur met mededogen en intelligentie behandelen.*

Aldous Huxley

Tweede druk december 2024 (V_9)

Uitgeverij BlijvendBeklijven Boeken

Broederwal 81

5708 ZT Helmond

www.blijvendbeklijven.nl

info@blijvendbeklijven.nl

www.demensalsgrens.nl

info@demensalsgrens.nl

Auteur, eindredactie, correctie, binnenwerk en omslag: Bart Flos

Logistiek en administratie: Uitgeverij Santasado, Zutphen

ISBN: 9789083480237

NUR 600, 900, 740, 130

© Bart Flos 2023/2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is nadrukkelijk niet toegestaan.

Hoewel dit boek met veel zorg is samengesteld, aanvaardt schrijver noch één van de andere betrokken partijen enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in dit boek.

Het grote probleem: overconsumptie

Inhoudsopgave

Inleiding	9
Over dit boek	13
1. De frontale confrontatie	17
2. De ineenstorting	31
3. Het Almachtige Algoritme	65
4. Het klimaatconflict	99
5. Over klimaatstupiditeit	121
6. Van boven naar beneden kijken	137
7. Wetenschap, waarheid en werkelijkheid	169
Epiloog	203
Appendix I Flaptekst van 'De mens als grens'	205
Appendix II 'Waar gaat je boek over?'	207
Appendix III De wetenschappelijke methode	211
Appendix IV Het concept overconsumptie	213
Appendix V Nuttige links	215
Flaptekst	220

Het grote probleem: overconsumptie

Inleiding

In 2015 publiceerde ik mijn vijfde boek, *Vooruitkijken voor gevorderden – Hoop voor de toekomst van mensaap en moederplaneet*. Het is een makkelijk leesbaar boek met dezelfde opzet als zijn voorganger *De kenniskermis – Overleven in een zee van informatie*. Korte hoofdstukken van ongeveer 800 woorden, voorzien van QR-codes naar TED(x)-talks, leuke plaatjes en talloze verwijzingen naar andere interessante boeken.

In *Vooruitkijken voor gevorderden* bespreek ik niet alleen de grote problemen der mensheid, maar geef ik er ook hoopvolle oplossingen bij. Door 100, 1000 en zelfs 10.000 jaar vooruit te (durven) kijken, schets ik een beeld van de onbegrensde mogelijkheden die Homo sapiens heeft om haar eigen toekomst vorm te geven. Het uiteindelijke doel? Het preserven van onze planeet om haar gereed te maken als thuisbasis voor de exploratie van de kosmos.

Ik herinner me nog goed dat iemand me een ‘naïeve idealist’ noemde. Ik verdedigde dat destijds met vuur en antwoordde dat ik mezelf liever een ‘onverbeterlijke optimist’ noemde. ‘Ja ja’, was de reactie, ‘Droom fijn verder’. Maar het was écht zo, ik zat op een comfortabele roze wolk en keek door een roze bril, wat achteraf een koude, metalen telelens en microscoop bleek te zijn. Pas toen ik in mijn helikopter stapte, zo hoog mogelijk ging vliegen en van boven naar beneden begon te kijken, vielen me de schellen van de ogen.

Fast forward naar 2022

Sinds het verschijnen van *Vooruitkijken voor gevorderden* (tussen 2015 en 2024) zijn er meer dan een half miljard mensen bijgekomen, hebben we nog eens 285 gigaton CO₂ uitgestoten en is het CO₂-gehalte in de atmosfeer gestegen van 400 naar 420 ppm. En dat heeft mij getransformeerd van een onverbeterlijke optimist naar een ‘confrontalist’, iemand die zijn omgeving frontaal confronteert met harde wetenschap, met observatie, onderzoek, feiten en bewijs.

Intensief en diep onderzoek over de afgelopen twee jaar heeft mij ertoe gebracht mijn zesde boek te schrijven, mijn Magnus Opus, waarin ik al mijn eerdere werk bij elkaar breng. *De mens als grens – ‘Over de onbuigzame barrières van ons bestaan’* is als pleidooi veel minder hoopvol, helaas, maar het bevat nog steeds oplossingen. Het zijn inmiddels wel de laatste oplossingen die ons nog resten.

Het spijt me dat ik deze keer geen hoopvolle dromen deel over de menselijke soort, die eerst haar planeet preserveert en daarna haar heil tussen de sterren gaat zoeken. Maar het wordt tijd dat we herkennen, erkennen en bekennen wat we zijn: sociale groepsprimaten en jagers-verzamelaars die geweldig goed zijn in overleven en voortplanten. Ten koste van alles en iedereen. Het is de aard van het beestje.

Fast forward naar 2024

Toen ik in oktober 2022 het finale manuscript van *De mens als grens* bij mijn uitgever aanleverde, kon ik niet vermoeden hoe snel het nog véél erger zou gaan worden. Het jaar 2023 is het jaar dat we ‘elleboog’ van de exponentiele

curve zijn gepasseerd. Dat betekent dat de gebeurtenissen met het milieu, de biodiversiteit en het klimaat vanaf nu geen relatief lineair pad meer gaan volgen, maar een chaotische, totaal onvoorspelbare weg.

In de zestien maanden na het verschijnen van mijn zesde boek, in december 2022, heb ik bijna 1.000 posts van 500 woorden geschreven op *LinkedIn*, zo'n zestig per maand, twee per dag, elke dag. Om ze niet in de eindeloze tijdslijnen verloren te laten gaan heb ik ze in elf addenda op *De mens als grens* opgenomen: vier in het Nederlands en zeven in het Engels. Ik neem je mee op dat versnellende pad van achteruitgang en we gaan een reis maken van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting.

Ik had je graag iets anders verteld, maar het is geen 2015 meer. Het is ook geen 1970 meer, toen we nog wat konden dóen. Of 1990, zo'n beetje de laatste kans der mensheid om ineenstorting te voorkomen. Ik heb de 'hoopvolle toekomst van mensaap en moederplaneet' noodgedwongen moeten opgeven. Op mijn beurt hoop ik dat je het volhoudt om je door de addenda heen te werken, want het is een verhaal dat verteld moet worden. Wetenschap, waarheid en werkelijkheid vertellen ons nu dat we daadwerkelijk te lang hebben gewacht. Het is te laat. Ineenstorting is nu in het systeem ingesloten.

Met deze elf addenda hoop ik je niet alleen te wapenen met feiten en bewijs en de laatste inzichten van de wetenschappelijke gemeenschap. Ik hoop vooral dat het jou en je dierbaren meer weerbaar zal maken voor wat eraan zit te komen. Want onze toekomst ligt niet meer enkele honderden jaren ver weg, of in de volgende eeuw, of aan het einde van deze eeuw, of in 2070 of 2050. Onze toekomst speelt zich af in de komende tien jaar.

Veel leesplezier zal ik je tenslotte niet toewensen. Veel wijsheid en sterkte wel.

Het grote probleem: overconsumptie

Over dit boek

Het mooie van het schrijven van een bericht (*post*) op *LinkedIn* is dat, meer nog dan op *Twitter* en in tegenstelling tot *Facebook*, je gedwongen wordt om je boodschap te beperken tot zo'n 500 woorden (3.000 tekens) voor een bericht en zo'n 200 woorden (1.250 tekens) voor een commentaar. 'Schrijven is schrappen' (dankjewel Simon Carmiggelt) wordt hier als het ware afgedwongen, op het leesteken nauwkeurig en dat is goed, daar leer je als auteur van. Want het dwingt je de boodschap in te korten tot een lengte die zelfs voor de gehaaste, overbelaste, *ik-ben-druk*-lezer nog te doen zou moeten zijn, zonder de kern van de boodschap uit het oog te verliezen.

Dit boek is een *addendum*, een aanvulling op mijn zesde boek *De mens als grens*. Er zijn in totaal elf addenda, vier in het Nederlands en zeven in het Engels. De Engelse addenda zijn overigens geen rechtstreekse vertalingen van de Nederlandse addenda. Op *LinkedIn* reageer ik vaak op Engelse posts in het Engels. Soms vertaal ik die naar het Nederlands, maar ze staan ook op zichzelf. Andersom geldt hetzelfde: soms vertaal ik een Nederlandse post in het Engels, soms ook niet. Dus als je de Engelse taal machtig bent – en wie is dat nou niet in Nederland – en als je compleet geïnformeerd wilt zijn, lees ze dan alle elf.

Bij een gemiddelde leessnelheid van ongeveer 250 woorden per minuut, kost ieder subhoofdstuk in dit boek je maar iets van een paar minuten. Dus zou ik willen zeggen: heb je nu even wat minder tijd? Kies dan een paar hoofdstuktitels die je aanspreken en besteed er eens tien minuten of een kwartiertje aan. Iedere post stond al op zichzelf en het enige dat ik gedaan heb is ze in een boekvorm gieten en ervoor zorgen dat de informatie waaráán ik refereer en waaróp ik reageer niet verloren gaat. Je kunt de addenda dus

oppakken en weer wegleggen wanneer je wilt. Het is sowieso het beste om de informatie in stappen tot je te nemen. Ik zou niet graag willen dat je overweldigd raakt.

Ieder van de elf addenda heeft de grootte van een gemiddeld managementboek, tussen de 30.000 en 40.000 woorden. De bijna 1.000 posts zijn geschreven van oktober 2022 tot en met maart 2024 en in min of meer chronologische volgorde in boekvorm gepresenteerd. Het is echter nog steeds een relatief losse verzameling verhalen, inzichten en overpeinzingen. Laat je dus niet verrassen door enige herhaling en voortschrijdend inzicht. Voor een meer gestructureerde basis van mijn visie op de samenlevende en samenwerkende mens, raad ik je aan eerst mijn boek *De mens als grens* te lezen of de bijbehorende website te bezoeken, die fungeert als managementsamenvatting van mijn boek.

Ieder addendum is gerubriceerd in 11 vaste hoofdstukken:

1. *De frontale confrontatie*
2. *De ineenstorting*
3. *Economie versus ecologie*
4. *Het Almachtige Algoritme*
5. *Afleiding, misleiding, twijfel en bedrog.*
6. *Het klimaatconflict*
7. *Over klimaatstupiditeit*
8. *Van boven naar beneden kijken*
9. *Vervuiling, verspilling en vernietiging*
10. *Wereldwijd overleg werkt niet*
11. *Wetenschap, waarheid en werkelijkheid*

Let op: niet alle hoofdstukken komen in alle tien addenda in gelijke mate voor.

Als je je door alle addenda hebt gewerkt, dan heb je een reis gemaakt van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting. Niet alle reizen zijn even plezierig om te maken en deze reis is er eentje van het begin van het einde, van frontale confrontatie, grote existentiële problemen en het allerlaatste, ultieme taboe: de ineenstorting van de menselijke beschaving zoals we die vandaag kennen. Dat hoeft overigens niet ‘het einde van de wereld te zijn’: de uitsterving van de menselijke soort. Maar het is inmiddels wel een serieuze optie geworden.

Tot slot: waar ik het in *De mens als grens* nog aan de geachte lezer overlaat om, aan het einde van het boek gekomen, zélf conclusies te trekken over waar het heen gaat met de menselijke soort, ben ik in deze elf addenda veel meer expliciet, ‘recht in je gezicht’ en hier en daar wellicht een beetje lomp. Want als zelfbenoemd *confrontealist* ben ik stellig van mening dat alleen een frontale confrontatie met de waarheid en werkelijkheid ons wellicht nog de ogen kan openen voor wat eraan zit te komen. Hoe dan ook: veel sterkte en succes!

Bart Flos, Helmond – December 2024.

Het grote probleem: overconsumptie

Hoofdstuk 1

De frontale confrontatie

1.1

SM185

Wat we daadwérkelijk moeten doen

Als we weer eens in shock zijn omdat er zoveel extreem weer en zoveel destructieve klimaatrampen over de planeet razen en vervolgens hoopvol uitzien naar al die duurzame technologie die onze zieltjes gaat redden van de ondergang, dan kan het geen kwaad eens, met alle respect, heel óngenuanceerd doen:

– *Milieuvervuiling, vernietiging van de biodiversiteit en klimaatverandering zijn geen kernproblemen maar slechts symptomen van overshoot of overconsumptie, wanneer een populatie de draagkracht van de leefomgeving overschrijdt.*

– *Overshoot is al meer dan een halve eeuw aan de gang en bevindt zich momenteel in de versnellende fase. Er is dus sprake van escalerende achteruitgang.*

Het grote probleem: overconsumptie

– *De wereldbevolking is 8 miljard, groeiend naar 10 miljard in 2050. Iedereen wil rijk, gezond, gelukkig en oud worden. Niemand wil krimpen, iedereen wil minimaal hetzelfde behouden, liefst een beetje meer.*

– *De optimale wereldbevolking ligt tussen de 1 en 2 miljard, maar waarschijnlijk zo'n 1,3 miljard mensen. We komen daar dus nog niet eens bij ik de búúrt.*

Dit is wat we daadwérkelijk moeten doen om overshoot te mitigeren:

1 – Alle arme mensen moeten arm blijven.

2 – Alle rijke mensen moeten hun vermogen afstaan.

3 – Bevolkingsgroei moet bevolkingskrimp worden.

4 – Economische groei moet economische krimp worden.

5 – We moeten allemaal ons inkomen met 20% verminderen.

6 – We moeten allemaal 50% van ons spaargeld opgeven.

7 – We moeten allemaal nog eens tien jaar in volledige lockdown.

Dat is het energie-equivalent van onze collectieve inspanning om overshoot te mitigeren. Op dit moment is er geen collectieve mondiale inspanning die dit lijstje ook maar een béétje benadert.

Overshoot leidt altijd tot collaps. Voor ons, Homo sapiens, de menselijke soort, is dat de ineenstorting van onze suprasystemische infrastructuur: uitvallen van elektriciteit, watertekorten, inflatie, stijgende energieprijzen, voedseltekorten, toenemende migratie, conflict en oorlog.

Klinkt dat bekend?

De komende jaren gaan we een extreme sprong beleven in termen van extreem weer en klimaatrampen: uitbreidende droogtes, extreem lange hittegolven, toenemende bosbranden, catastrofale overstromingen en verwoestende tornado's.

De signalen zijn concreet en uitermate verontrustend: het Gardameer en de rivier de Po in Italië drogen op. De gemiddelde oppervlaktetemperatuur van de oceaan is extreem hoog en lijkt al een maand niet te willen zakken. De eerste migratiestromen in Afrika komen al op gang. In China en India werden de afgelopen maand al honderden temperatuurrecords gebroken.

Overshoot is 'locked in'. Collaps is onvermijdelijk geworden. De atmosfeer, biosfeer, lithosfeer, hydrosfeer en cryosfeer tonen duidelijk tekenen van chronische overbelasting. De ineenstorting zal geen geleidelijk proces zijn, maar in horten en stoten gaan.

Ik geloof niet dat we goed beseffen wat we onszelf hebben aangedaan. We weten al meer dan een halve eeuw wat we verkeerd doen, maar we stonden erbij en we keken ernaar. Nu is het te laat.

Klimaatkantelpunten zullen in toenemende mate het proces van ineenstorting versnellen. Dat gaat niet met één klap, hè? Het is geen meteoriet of een atoombom. Het zal zich uitstrekken over twee tot drie generaties, zeg de komende honderd jaar, en dat is de tijd van onze kinderen en kleinkinderen. Tegen de tijd dat zij diep in de ellende zitten, zijn wij, de huidige generatie, er niet meer om uit te leggen dat de vorige twee, drie generaties het verpest hebben voor iedereen op deze planeet.

Was dat ongenueanceerd genoeg voor je?

1.2

SM200

Waarom we nog geen *Kumbaya My Lord* kunnen zingen

Er kwam weer eens een hoopvol artikel voorbij, leestijd 20 minuten, dat veelvuldig werd gedeeld, over de ‘elektrificering van de maatschappij’. Dat het aantal elektrische voertuigen exponentieel stijgt en dat de energie van windmolens en zonnecellen steeds goedkoper wordt.

Dit was mijn reactie:

“Dank aan iedereen die me dit artikel cadeau heeft gedaan en ja, ik wil het ook graag geloven. Ik heb die 20 minuten leestijd besteed en alle informatie tot me genomen. Het ziet er ge-wel-dig uit. We gaan het oplossen met zijn allen en uiteindelijk komt het allemaal goed. Hoera en halleluja! Er geen speld tussen te krijgen: het is allemaal zorgvuldig onderzocht en we gaan het redden!

Mooi. Want dat wil ik ook geloven. Ik heb me van mijn kant echter ook in de materie verdiept en, voordat we allemaal *Kumbaya* gaan zingen rond het kampvuur, wilde ik toch wat kanttekeningen plaatsen bij dit *himmelhoch jauchzende* verhaal.

Alles wat in dit artikel is beschreven gaat ervan uit dat onze suprasystemische infrastructuur lang genoeg intact blijft. Dat is een cruciale aanname. Als we onze wereldwijde technologisch gedreven infrastructuur en alle daaraan

verbonden logistieke systemen lang genoeg intact houden — enkele tientallen jaren — kunnen we alle wonderen van de elektrificering van de maatschappij realiseren én voldoende raketten bouwen voor onze avonturen in de richting van Maan en Mars (jawel, ook Elon Musk heeft een stabiele infrastructuur nodig).

Ik heb die aanname getoetst en er zijn twee cruciale kanttekeningen te maken.

1 — Als het allemaal zo geweldig goed gaat, zou je toch mogen verwachten dat dit op enig moment in de wereldwijde klimaatstatistieken terug te zien is.

We voegen echter dagelijks 150 miljoen ton CO₂-equivalent toe aan de atmosfeer, stijgend tot 170 miljoen ton in 2050. Het CO₂-gehalte is 420 ppm, stijgend tot 500 ppm in 2050. Een normaal CO₂-gehalte voor overleving van de menselijke soort ligt tussen 200 en 300 ppm.

2 — Het gehele artikel houdt geen enkele rekening met het concept overshoot of overconsumptie, wanneer een populatie de draagkracht van de leefomgeving overschrijdt.

Milieuvervuiling, vernietiging van de biodiversiteit en klimaatverandering zijn slechts symptomen van overshoot. Overshoot wordt altijd afgestraft met collaps. Het zit in het systeem ingebakken. Voor ons betekent dat de collaps van onze suprasystemische infrastructuur. De meeste infrastructuur van de moderne mens is bovengronds. Zonnepanelen, windmolens, elektriciteits- en kerncentrales, distributienetwerken — ze staan allemaal bloot aan de atmosfeer. Met iedere bosbrand, overstroming en tornado wordt er infrastructuur vernietigd die hersteld moet worden.

Waarschuwingssignalen voor collaps zijn inflatie, stijgende prijzen van goederen en energie, uitval van gas, water en licht, massamigratie, grensconflicten, ongelijkheid, verdeeldheid, polarisatie, nationalisme, crisis, conflict en oorlog. Klinkt dat bekend?

Echt, ik wil al die positieve verhalen over de geweldige energietransitie óók geloven. Maar overconsumptie is de olifant in de porseleinkast en het gehele proces is aan het versnellen. Goedkope zonne-energie en een heleboel elektrische voertuigen gaat dat niet stoppen.”

1.3

SM317

Waarom er HEMMENEKS verandert

Iemand postte een hartstochtelijk pleidooi voor een betere wereld voor ons allemaal, met een paar wrange feiten over waar het heen lijkt te gaan met het milieu, de biodiversiteit en het klimaat. Er sprak begrijpelijke frustratie uit het stuk en er werden twee prangende vragen in gesteld. Ik probeerde ze als volgt te beantwoorden:

1 – *‘Waarom wil [dit] maar niet doordringen tot beleidsmakers en beslissers?’*

Dat verschijnsel is verbonden met de aard van het beestje: de menselijke soort. Iedere beleidsmaker, beslisser, leider of minister-president, ieder mens, redeneert primair vanuit zichzelf en de kleine, sociale groepen van familie, gezin, vrienden, collega’s en teamgenoten.

Klimaatontwrichting leidt echter tot een *runaway climate* en een *hothouse earth* waarop we niet meer kunnen ingrijpen. Dat heeft rechtstreeks invloed op onze welvaart en ons welbevinden. Niemand wil echter verminderen. We willen allemaal op zijn minst hetzelfde behouden, het liefst een beetje meer.

2 – ‘Met corona konden er wel rigoureuze maatregelen genomen worden [...], waarom nu dan niet?’

In 2020, het ‘piekjaar’ van de coronapandemie, hebben we de uitstoot van CO₂ van fossiele brandstoffen en industrie met maar 7% verminderd. Maar dat was niet omdat we dat wilden, of omdat we er vrijwillig voor kózen. We werden ertoe gedwongen. Het jaar daarop hadden we het alweer gecompenseerd en in 2022 stootten we meer broeikasgassen uit dan ooit tevoren.

Om klimaatontwrichting te voorkomen moeten we allemaal, overal, nog eens 20 jaar in volledige lockdown. En daarom verandert er HEMMENEKS, helemaal niets.

1.4

SM326

Wat er gebeurt als we het gewoon zeggen zoals het is

Let op: mocht je geloven dat we het milieu, het klimaat en de biodiversiteit nog kunnen ‘fixen’, lees dan maar liever niet verder.

Complexe suprasystemen zoals de aarde en haar meest dominante soort, Homo sapiens, de ‘wijze, denkende, moderne mens’, zijn moeilijk te veranderen. Maar als het op onnatuurlijke wijze wordt geforceerd, dan is dat een non-lineair, chaotisch, totaal onvoorspelbaar proces. In die fase zijn we inmiddels aangeland.

De atmosfeer, biosfeer, lithosfeer, hydrosfeer en cryosfeer zijn in een staat van cascade-falen beland, de voorbode van suprasystemische collaps. De gemiddelde oceaantemperatuur vertoont afwijkingen die statistisch onmogelijk zijn. Als je die grafieken ziet, dan slaat de schrik je om het hart. Het suprasysteem Moeder Aarde heeft een aantal ‘mechanismen’ die honderdduizenden jaren relatief stabiel waren: de straalstroom, de zeestromingen en het poolijs bijvoorbeeld. De menselijke soort – dat zijn wij, jij en ik – heeft inmiddels zóveel broeikasgassen in de atmosfeer gepompt dat de straalstroom is gaan slingeren, de oceaanstromingen op het punt staan om te slaan en er zóveel poolijs tegelijk afsmelt dat het iedere verbeelding tart.

Dat is een hele hoop ‘catastrofe-taal’ bij elkaar, dus laat ik het even frontaal confronterend maken:

– *Het jaar 2023 markeert de overgang naar volledige onvoorspelbaarheid van het weer en het klimaat op aarde.*

– *Alles gaat verschrikkelijk uit de hand lopen, overal op deze planeet, voor iedereen. De extremen zullen zodanig escaleren dat we niet zullen weten waar we moeten kijken.*

– *De droogtes, hittegolven en bosbranden, de neerslag, overstromingen en aardverschuivingen, de stormcellen en orkanen, de hagelstenen en valwinden, ze zullen alleen maar extremer worden.*

– *Heat domes zullen steeds hogere maximumtemperaturen produceren. Denk je dat 40 tot 45 graden heet is? Wat denk je van 50 tot 60 graden, weken achter elkaar? Dat zijn temperaturen waarbij vuilnisbelten spontaan in brand vliegen, zoals vorig jaar gebeurde in India.*

We zitten pas op 1,2C opwarming en gaan versneld richting 1,5C binnen nu en 5 jaar en 2,0-2,5C in 2050. Als het nu al zo erg is, wat denk je dat er dán gebeurt? Een ‘nieuw normaal’ bereiken we pas nadat het suprasysteem is ingestort. Dat noemen we ‘het volgende equilibrium’. Het is maar de vraag of de menselijke soort daar deel van zal uitmaken. Want onze planeet is volledig onverschillig over ons uiteindelijke lot. Zij heeft tenslotte nog enkele miljarden te gaan, maar wij, als we zo doorgaan, misschien nog een generatie of drie, vier, oftewel zo’n honderd jaar.

Iets om eens rustig over na te denken, zo lijkt me.

DE MENS ALS GRENS – ADDENDUM III

Het grote probleem: overconsumptie

In 2015 publiceerde auteur, spreker en veranderspecialist Bart Flos zijn vijfde boek, *Vooruitkijken voor gevorderden*. In dit boek schetst hij een hoopvol beeld van de onbegrensde mogelijkheden van de menselijke soort *Homo sapiens* om haar eigen toekomst vorm te geven.

Sinds het verschijnen van dat boek is het razendsnel uit de hand gelopen met het milieu, de biodiversiteit en het klimaat. Het bracht Flos ertoe zijn zesde boek en Magnus Opus te schrijven: *De mens als grens*. Het was als pleidooi veel minder hoopvol, helaas, maar het bevatte nog steeds oplossingen om het tij te keren.

“Na de publicatie van *De mens als grens* kon ik niet vermoeden hoe snel het nog véél erger zou gaan worden. Het jaar 2023 is het jaar dat we ‘elleboog’ van de exponentiele curve zijn gepasseerd. Wat ons nu nog rest is chaos en onvoorspelbaarheid. Ik schreef er 1.000 posts over en die wilde ik niet verloren laten gaan in de eindeloze tijdslijnen van de sociale media”, aldus Flos.

Dit is één van de elf addenda op *De mens als grens*, waarin de posts in boekvorm zijn opgenomen. Het neemt je mee op een frontaal confronterende reis van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting. We doorbreken daarbij samen het laatste ultieme taboe: durven te zeggen dat we te lang gewacht hebben, dat het te laat is en dat we de gevolgen van ons destructieve collectieve gedrag als menselijke soort lijdzaam zullen moeten ondergaan.

Meer weten? Ga naar www.demensalsgrens.nl